

NIEZBĘDNIK PRAWNY

HEJT ZABIJA

PORADNIK O CYBERPRZEMOCY

Zadanie publiczne finansowane ze środków otrzymanych z Powiatu Pszczyńskiego

Ministerstwo
Sprawiedliwości

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
I. HEJT – czym jest?	3
II. HEJT – konsekwencje prawne.....	3
1. ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA	4
2. ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA OSÓB NIEPEŁNOLETNICH	5
3. JAKIE KONSEKWENCJE PRZEVIDUJE USTAWA O POSTĘPOWANIU W SPRAWACH NIELETNICH?	6
4. GDZIE I KOMU ZGŁASZAĆ HEJT?	8
5. ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA	9
6. CZYM SĄ DOBRA OSOBISTE?.....	10
7. GDZIE ZAINICJOWAĆ SPRAWĘ CYWILNĄ O OCHRONĘ DÓBR OSOBISTYCH?	10
Stowarzyszenie Na rzecz Poradnictwa Obywatelskiego DOGMA - informacje.....	11

I. HEJT – czym jest?

Hejt to obraźliwy i zwykle agresywny komentarz internetowy lub mówienie w sposób wrogi i agresywny na jakiś temat lub o jakiejś osobie w środowisku Internetu.

Najpopularniejszymi mediami, w których występuje ten problem są Facebook, YouTube, Instagram, Twitter, Twitch i inne.

Hejt to nie tylko zgrzybliwe i agresywne komentarze, które oczerniają osobę o odmiennym zdaniu, to także obraźliwe memy, grafiki i filmy. Treści publikowane przez hejterów nie posiadają żadnej wartości i mają na celu sprawienie przykrości danej osobie. Okazuje się, że hejtowana jest co czwarta osoba w Internecie. Aż 11 procent internautów przyznaje, że zdarza im się hejtować w sieci.

II. HEJT – konsekwencje prawne

Ze względu na rosnącą popularność zjawiska, coraz częściej przypadki hejterstwa i mowy nienawiści wypełniają znamiona przestępstw i są przedmiotem postępowań karnych (ale też cywilnych). Nie ma jednak czynu przestępnego literalnie wskazującego, że określone zachowanie jest hejtem. Jest to nomenklatura, która nie weszła do kodeksu karnego czy kodeksu wykroczeń, co nie znaczy, że czyny, które są określamy mianem hejtu nie są penalizowane. Hejterzy w Internecie czują się anonimowi; jest to anonimowość pozorna, albowiem organy ścigania i sądowe coraz sprawniej uzyskują dane niezbędne do namierzenia autora określonego komentarza.

1. ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA

Hejt może przybierać różne postacie, które w naszym porządku prawnym zostaną zinterpretowane jako następujące czyny:

- zniesławienie - art. 212 kk
- zniewaga – art. 216 k
- groźba z powodu dyskryminacji – art. 119 kk
- groźba karalna – art. 190 kk
- uporczywe nękanie, tzw. „stalking” – art. 190a kk
- zmuszenie groźbą innej osoby do określonego działania – art. 191 kk
- fałszywe oskarżenia – art. 234 kk
- nawoływanie i pochwalenie przestępstwa – art. 255 kk
- nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowych – art. 256 kk
- publiczna zniewaga z powodu przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej lub z powodu bezwyznaniowości – art. 257 kk
- złośliwe niepokojenie – art. 107 kw

Warto zwrócić uwagę na formę ścigania danego przestępstwa i wykroczenia.

Rozróżniamy bowiem:

- a) **postępowanie publicznoskargowe** – postępowanie wówczas jest wszczynane i prowadzone przez organy ścigania (najczęściej policję lub prokuraturę). Organy rozpoczynają postępowanie w momencie, gdy powezmą informację o popełnieniu przestępstwa. Wówczas same wszczynają postępowanie, zbierają dowody oraz składają i popierają akt oskarżenia przed

sądem. W ramach tego postępowania rozróżniamy dwa tryby postępowania:

- ✓ ścigane z urzędu - gdy organ podejmuje czynności po powzięciu informacji o przestępstwie (np.: 257 kk) oraz
- ✓ ścigane na wniosek - aby organ zainicjował postępowanie, musi być złożony wniosek o ściganie (np.: 190 kk);

b) postępowanie prywatnoskargowe – to postępowanie, co do zasady nie jest prowadzone przez organy ścigania. Pokrzywdzony musi przez cały tok procesu sądowego czynnie popierać prywatny akt oskarżenia, to pokrzywdzony jest zobligowany wykazać, że doszło do popełnienia czynu przez oskarżonego (np.: 216 kk).

Gdy jesteśmy świadkami wpisów bądź komentarzy, które mogą wypełniać znamiona hej tu należy zrobić tzw. „screena” i załączyć go do zawiadomienia, które należy złożyć w wybranej jednostce policji lub prokuratury.

2. ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA OSÓB NIEPEŁNOLETNICH

Autorami hejterskich komentarzy (wpisów) często bywają młodzi, a nawet bardzo młodzi ludzie. Ich wiek, nie powoduje że nie ponoszą konsekwencji; bywają one jednak nieco inne, aniżeli te które mogą być stosowane wobec osób pełnoletnich. Zasady odpowiedzialności karnej ujęte są w kodeksie karnym, który wskazuje, że osoby, które nie ukończyły 17 roku życia nie odpowiadają za popełnione przestępstwo (za wyjątkiem ciężkich przestępstw). Osoby poniżej 17 lat odpowiadać będą na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

W zależności od wieku nieletniego hejtera, zróżnicowana jest jego odpowiedzialność, i tak:

- ✓ zachowanie nieletniego **między 13 a 17 rokiem życia** sąd może potraktować jako przejaw demoralizacji i zastosować środki przewidziane w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich;
- ✓ natomiast wobec nieletniego **między 17 a 18 rokiem życia** stosuje się już kodeks karny. Sąd zamiast kary stosuje środki wychowawcze, lecznicze albo poprawcze przewidziane dla nieletnich, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają.

W badaniach dot. stwierdzenia "Zarówno lajkowanie, jak i udostępnianie jakiejś treści może komuś zaszkodzić". 25 proc. młodych odpowiedziało "nieprawda", a 35 proc. "nie wiem, trudno powiedzieć". Czyli 60 proc. młodych badanych nie zdaje sobie sprawy, że udostępniając tego typu filmik, może krzywdzić. Dzieciaki uważają, że jeśli sami byliby autorami szkalującego posta, to można mieć do nich pretensje. Ale jeżeli tylko go pokazują, podając dalej, to nie widzą problemu. Podobnie jest podczas nagrywania aktu przemocy. We własnym wyobrażeniu ci młodzi ludzie są tylko dokumentalistami.

3. JAKIE KONSEKWENCJE PRZEWIDUJE USTAWA O POSTĘPOWANIU W SPRAWACH NIELETNICH?

Wobec nieletniego mogą być stosowane środki wychowawcze oraz środek poprawczy w postaci umieszczenia w zakładzie poprawczym; kara może być orzeczona tylko w wypadkach prawem przewidzianych, jeżeli inne środki nie są w stanie zapewnić resocjalizacji nieletniego.

Sąd rodzinny może:

- 1) udzielić **upomnienia**;
- 2) zobowiązać **do określonego postępowania**, a zwłaszcza do naprawienia wyrządzonej szkody, do wykonania określonych prac lub świadczeń na rzecz pokrzywdzonego lub społeczności lokalnej, do przeproszenia pokrzywdzonego, do podjęcia nauki lub pracy, do uczestniczenia w odpowiednich zajęciach o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, do powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach albo do zaniechania używania alkoholu lub innego środka w celu wprowadzania się w stan odurzenia;
- 3) ustanowić **nadzór odpowiedzialny rodziców lub opiekuna**;
- 4) ustanowić **nadzór organizacji młodzieżowej** lub innej organizacji społecznej, zakładu pracy albo osoby godnej zaufania - udzielających poręczenia za nieletniego;
- 5) zastosować **nadzór kuratora**;
- 6) skierować do **ośrodka kuratorskiego**, a także do **organizacji społecznej lub instytucji zajmujących się pracą z nieletnimi** o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, po uprzednim porozumieniu się z tą organizacją lub instytucją;
- 7) orzec **zakaz prowadzenia pojazdów**;
- 8) orzec **przepadek rzeczy** uzyskanych w związku z popełnieniem czynu karalnego;
- 9) orzec umieszczenie w **młodzieżowym ośrodku wychowawczym** albo w rodzinie zastępczej zawodowej, która ukończyła szkolenie przygotowujące do sprawowania opieki nad nieletnim;
- 10) orzec umieszczenie w **zakładzie poprawczym**;

11) zastosować **inne środki** zastrzeżone w niniejszej ustawie do właściwości sądu rodzinnego, jak również zastosować środki przewidziane w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, z wyłączeniem umieszczenia w rodzinie zastępczej spokrewnionej, rodzinie zastępczej niezawodowej, rodzinnym domu dziecka, placówce wsparcia dziennego, placówce opiekuńczo-wychowawczej i regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej.

4. GDZIE I KOMU ZGŁASZAĆ HEJT?

Zgodnie z powyżej przedstawionym rozróżnieniem postępowań karnych (publicznoskargowe, prywatnoskargowe), jeżeli dysponujemy materiałem potwierdzającym hejt w Internecie należy zabezpieczyć dane (screen, nagranie) i przekazać materiał na komisariat policji, która przejmie prowadzenia postępowania. W przypadku, gdy hejt ma formę czynu zabronionego ściganego z oskarżenia prywatnego, na pokrzywdzonym ciąży obowiązek zebrania dowodów i sporządzenia prywatnego aktu oskarżenia, który zostanie skierowany do sądu.

W przypadku osób nieletnich, zasadnym jest zgłoszenie hejtu w szkole, a nawet do ośrodka pomocy społecznej. Oba podmioty mają możliwość zgłoszenia stwierdzonego incydentu do sądu. Niewątpliwie osoby nieletnie powinny zgłosić rodzicom, bez względu na to czy spostrzegły hejt wobec innych osób, czy same jego doświadczają.

Warto wiedzieć, że zjawisko hejtu w Internecie jest monitorowane. Istnieje kilka ogólnopolskich podmiotów (fundacji, stowarzyszeń), które zajmują się tym problemem i zachęcają do zgłaszania przejawów hejtu, najczęściej w wybranym przez siebie obszarze (np.: mniejszości narodowe).

Istnieją strony internetowe, portale czy grupy, gdzie można zgłaszać przejawy hejtu, i tak funkcjonuje:

- ✓ <https://omzrik.pl/>
- ✓ <https://dyzurnet.pl/>
- ✓ <https://nigdywiecej.org/>

Portal społecznościowy Facebook ma możliwość zgłaszania treści „nieodpowiednich” administracji i to zarówno w kontekście strony, grupy, postu czy komentarza.

5. ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA

Zgodnie z art. 24 kodeksu cywilnego: ten, kogo dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w Kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

A zatem, osoba, która stała się ofiarą hejtu, gdy jej dobro osobiste zostało zagrożone bądź naruszone może na drodze cywilnej żądać:

- ✓ zaniechania działania, które narusza dobra osobiste takiej osoby np.: usunięcia komentarza, wpisu, artykułu;

- ✓ usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego np.: sprostowania opublikowanych treści, informacji; opublikowania przeprosin;
- ✓ zadośćuczynienia;
- ✓ zapłaty określonej sumy pieniężnej na wybrany cel społeczny;
- ✓ odszkodowania.

6. CZYM SĄ DOBRA OSOBISTE?

Dobrami osobistymi są powszechnie uznane w społeczeństwie wartości niemajątkowe związane ściśle z osobą człowieka i będące przejawami godności osoby ludzkiej, obejmujące przede wszystkim integralność fizyczną i psychiczną oraz indywidualność człowieka. [E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Wyd. 10, Warszawa 2021]. Dobra osobiste człowieka wymienione są w art. 23 kodeksu cywilnego, są to w szczególności: zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

7. GDZIE ZAINICJOWAĆ SPRAWĘ CYWILNĄ O OCHRONĘ DÓBR OSOBISTYCH?

Osoba dochodząca ochrony dobra osobistego może, na podstawie art. 35 k.p.c., wytoczyć powództwo przed sąd, w którego okręgu działał sprawca, lub przed sąd, w którego okręgu to działanie spowodowało zagrożenie lub naruszenie dobra osobistego.” Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2017 r. III CZP 91/17.

Warto wiedzieć, że nawet gdy dany czyn nie wypełnia znamiona przestępstwa, to automatycznie nie oznacza, że nie naruszył lub zagroził naszemu dobru osobistemu. Postępowanie karne i cywilne toczą się niezależnie. Jednakże, ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym.

Stowarzyszenie Na rzecz Poradnictwa Obywatelskiego DOGMA - informacje

**Potrzebujesz pomocy prawnej? Masz pytania, wątpliwości?
Obawiasz się o swoje prawa?**

Umów się na bezpłatną poradę z doradcą Stowarzyszenia "DOGMA" i dowiedz się, jak w pełni korzystać ze swoich praw! Nie zwlekaj! Popraw swoją sytuację! Nie wstydź się zwrócić o pomoc! Dzięki bezpłatnym poradom prawnym i obywatelskim Twoja sytuacja może jedynie ulec poprawie.

Zadzwoń i zapisz się na darmową poradę prawną!

Wykaz punktów z aktualnymi numerami telefonów do zapisów można znaleźć na stronie internetowej: <http://www.dogma.org.pl>

Dodatkowe informacje można uzyskać również pod numerem infolinii: **79 88 69 599**. Zachęcamy do śledzenia naszego profilu na Facebooku oraz kanału YouTube.

STOWARZYSZENIE DOGMA ZAPRASZA DO PUNKTÓW PORADNICZYCH NA TERENIE POWIATU PSZCZYŃSKIEGO

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej Gminny Ośrodek Kultury (Goczałkowice-Zdrój) ul. Uzdrowska 61

Środa i piątek 11.00 - 15.00

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej Lokal biurowy (Wola), ul. Poprzeczna 1

Poniedziałek 13.00 - 17.00

Wtorek 11.00 - 15.00

Czwartek 8.00 - 12.00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego

Lokal biurowy (Kobiór), ul. Centralna 57

(były Hotel Robotniczy, wejście od strony stawu, parter)

Poniedziałek i piątek 16.00 - 20.00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego Gminny Ośrodek Kultury w Suszcu, ul. Ogrodowa 22

Wtorek 7.30 - 11.30

Środa 14.00 - 18.00

Czwartek 10.00 - 14.00

PUNKTY NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ I MEDIACJI

Lokal biurowy przy ul. 3 Maja 15, 43-200 Pszczyna

Poniedziałek 12.00 - 16.00

Wtorek, czwartek, piątek 8.00 - 12.00

Środa 14.00 - 18.00

Lokal biurowy nr 201 w Domu Kultury w Pawłowicach na Osiedlu przy ul. Wojska Polskiego 11 43-250 Pawłowice (GOK)

Poniedziałek, środa, czwartek 9.00 - 13.00

Wtorek, piątek 15.00 - 19.00

Ministerstwo
Sprawiedliwości

